

Amerika by měla podporovat nezávislost Jižního Jemenu

NI nationalinterest.org/blog/america-should-support-south-yemen's-independence-206493

24. května 2023



Zuřivá občanská válka v Jemenu, která trvá od roku 2014, si nyní vyžádala téměř 400 000 obětí . Od dubna 2022 je však tato válka, která zpočátku stavěla zbytky loajálních sil s podporou koalice vedené Saúdskou Arábií proti režimu Houthi podporovanému Íránem v Saná, zmrazena kvůli dočasnému příměří. Vzhledem k tomu, že Húsíové získali pevnou kontrolu nad Severním Jemenem a ovládají přibližně 200 000 vojáků , je těžké si představit, že by je rozptýlení lojalisté a unavení Saúdové dokázali rozhodně porazit na bitevním poli. Jednání o ukončení konfliktu jako taková probíhají, ale konec je v nedohlednu.

Mezitím mocenské vakuum vzniklé kolapsem vlády umožnilo vzestup třetí síly: Jižní přechodné vlády (STC). Tato entita doufá, že obnoví nezávislý Jižní Jemen a udrží si účinnou kontrolu nad

Adenem a nejproduktivnějšími oblastmi regionu. I zde se návrat ke statu quo ante bellum zdá nerealistický a STC pravděpodobně v dohledné budoucnosti zůstane dominantní silou na jihu.

Spojené státy, které oficiálně podporují koalici vedenou Saúdskou Arábií vojenskou a zpravodajskou podporou, mají v Jemenu jen málo jiných zájmů než zastavení krveprolití a stabilizaci země. Vzhledem k zájmům Washingtonu a neřešitelné povaze konfliktu je nutná změna taktu. K vyřešení války v Jemenu je nutné rozdělení země na sever a jih.

Pochopení jemenské propasti

Severní Jemen získal nezávislost na Osmanské říši hned po skončení 1. světové války, zatímco Jižní Jemen zůstal britským protektorátem až do roku 1967. Jih brzy získal sovětskou podporu, zatímco sever se přiblížil Saúdské Arábii a Západu. Aden a Sana'a vedly dvě války za sjednocení země, dokud dohoda v roce 1990 nevedla k mírovému sloučení. Jižanský separatismus se však stal trvalým problémem a po arabském jaru se znovu objevilo napětí.

Zajímavé je, že současná demarkační čára mezi Húsíy a STC zhruba odpovídá bývalé mezinárodní hranici mezi Severem a Jihem Jemenu. Vzhledem k tomu, že režim Houthiů kontroluje většinu bývalého Severního Jemenu a STC dominuje jižnímu pobřeží, nedává fandit poraženým loajální lidem jen malý smysl. Loajální vláda ztratila kontrolu nad nejlidnatějšími a nejbohatšími oblastmi země. Stále stojí jen díky podpoře Saúdské Arábie a nemá žádnou cestu k vítězství.

Mezinárodně uznávané úřady jsou navíc notoricky zkorumpované a o blaho jemenské veřejnosti se příliš nezajímají. Húsíové a STC nejsou o nic lepší, ale jsou to oni, kdo má účinnou kontrolu nad jádrem Jemenu – budoucnost země je nyní v jejich rukou. Oživení

staré severojižní jemenské hranice s vládou Houthi na severu a vládou STC na jihu je nejlepší sázkou Washingtonu, jak válku definitivně ukončit.

Může Amerika tlačit na rozdělení mezi severem a jihem?

Někteří mohou nesouhlasit s tím, že Washington mluví proti respektování územní celistvosti. Spojené státy však tuto normu v minulosti porušily. V roce 2006 podpořila nezávislost Černé Hory na Srbsku a v roce 2008 nezávislost Kosova. V roce 2011 navíc uznala Jižní Súdán jako suverénní stát poté, co se odtrhl od Súdánu. Na konci dne jsou mezinárodně uznávané hranice právě takové; čára na mapě. Hranice nejsou pevně dané na věčnost, ale pouze vyjádřením určité rovnováhy sil v určité době. Spojené státy v minulosti vyšly vstříc secesionistickým státům a měly by to udělat znovu pro Jižní Jemen.

Pokud se Spojené státy rozhodnou pro tuto diplomatickou cestu, mohou najít podporu u svých regionálních spojenců. Spojené arabské emiráty podporovaly vzestup STC a ochotně by přijaly rozdělení Jemenu. Saúdská Arábie má také často přehlížený, ale zásadní bezpečnostní zájem v rozděleném Jemenu. Populace země je téměř stejně velká jako populace království a rychle roste. Robustní sjednocený Jemen by navíc mohl využít své zásoby ropy a plynu k nastartování svého ekonomického růstu, což by mohlo v dlouhodobém horizontu zlomit nadvládu Rijádu nad Arabským poloostrovem a stát se impozantním konkurentem .

Rijád by však takovému plánu rozdělení mohl odolat, protože Saúdové se dlouho obávali přítomnosti proiránské pevnosti Houthi na jejich jižní hranici. Nicméně Saúdové touží opustit jemenskou válku a stále více uznávají, že Húsíové jsou zde, aby zůstali. Nedávné tání saúdsko-iránských vztahů navíc zmírnilo některé obavy Rijádu ohledně vlivu Íránu.

Přesto, pokud diplomacie nedokáže ovlivnit Saúdy, mohl by mírný americký tlak. Washington by mohl využít svou vojenskou podporu; například omezení amerických dodávek munice a náhradních dílů saúdskému letectvu by omezilo schopnost Rijádu bombardovat Húsije v budoucnu. To by přimělo Saúdskou Arábii k přijetí rozdělení a definitivnímu míru s Húsíy. Jemen je jednou z mála probíhajících krizí, kdy by Amerika mohla dosáhnout relativního mezinárodního konsenzu. Mimo Střední východ mají Čína , Rusko a další velké mocnosti na výsledku jemenské občanské války malý podíl a je nepravděpodobné, že by se postavily americkému mírovému plánu.

Prezident Joe Biden se zavázal ukončit válku v Jemenu. Plán rozdělení uznávající realitu na zemi se jeví jako poslední schůdná cesta k trvalému osídlení. Administrativa neztratí nic ze snahy a úspěšné rozdělení by bylo oslavováno jako velké vítězství americké diplomacie. Využije Biden příležitost?

Dylan Motin je členem Marcellus Policy Fellow ve Společnosti Johna Quincy Adamse a bývalým hostujícím vědeckým pracovníkem v Institutu pro studia Dálného východu. Dylan byl jmenován jedním ze specialistů na Korejský poloostrov nové generace v Národním výboru pro americkou zahraniční politiku a mladým vůdcem Pacifického fóra. Jeho výzkumné zkušenosti se točí kolem teorie mezinárodních vztahů a jeho hlavními zájmy jsou teorie rovnováhy moci, velmocenská konkurence a korejské záležitosti.

Obrázek: Shutterstock.